

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної та соціальної географії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІОЛОГІЯ МІСТА

для студентів

галузь знань	10 Природничі науки
спеціальність	106 Географія
освітній ступінь	бакалавр
освітня програма	Урбаністика та міське планування
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	7
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри галузевої соціології
факультету соціології Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник: кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри галузевої соціології факультету соціології Алла ПЕТРЕНКО-ЛИСАК

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри економічної та соціальної географії

М.М. проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 15 від «12» травня 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від «29» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії Н.К. доц. Наталія КОРОГОДА

«29» серпня 2022 року

1. Мета дисципліни – формування соціологічного мислення, комплексного уявлення про міський соціум, його структуру, сутність соціальних відносин в міських спільнотах та процесах, що відбуваються в містах, а також принципах і методах дослідження та аналізу соціальної реальності міста.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати базові соціологічні поняття та категорії та основні теорії міста
2. Вміти аналітично мислити
3. Володіти елементарними навичками роботи з комп'ютерною та цифровою технікою

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна передбачає знайомство з основами соціології міста, набуття знань щодо особливостей соціальних парадигм урбаністики, про соціокультурний вимір відносин в контексті міського життя, про феномени міських спільнот та особливості міського способу життя, в тому числі характеристики типів містян; дана дисципліна пропонує можливість сформуванню досвіду як теоретичного аналізу актуальних проблем міста, так і дозволяє здійснити власне емпіричне дослідження, що сприяє опануванню методів та практичному застосуванню категоріального апарату соціології при аналізі отриманих даних.

4. Завдання (навчальні цілі): надати студентам первинні знання в галузі сучасної соціології міста, ознайомити з колом її проблематики, основними підходами до вирішення соціальних проблем; опанувати базові соціологічні методи вивчення соціальних компонент міста, навички аналізу та презентації результатів соціальних досліджень. Це спрямовано на формування наступних *компетентностей*:

- здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК-1);
- здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу (ЗК-4);
- здатність застосовувати базові знання суспільних наук при вивченні географічної оболонки і її складових (ФК-2).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (РН) (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1	знати основні теорії соціологічного вивчення міст; міські структури та типові процеси розвитку і трансформації міст; розуміти зв'язки між макро- і мікросоціологічними ефектами міських соціальних процесів	лекції, семінарські заняття, самостійна робота	виступи на семінарах, виконання творчих завдань, колоквиум, тематичні контрольні роботи, реферат, іспит	20%
2	вміти надавати методично обґрунтований опис та методологічно аргументовані пояснення окремим явищам і процесам соціального життя міста, встановлювати теоретичний зв'язок між соціологією міста, загальною соціологією та урбаністикою, систематизувати	лекції, семінарські заняття, самостійна робота	виступи на семінарах, виконання творчих завдань, презентація, колоквиум, тематичні контрольні роботи, реферат, іспит	35%

	інформацію про процеси і тенденції розвитку міста, про соціальні трансформації в містах та надавати цьому соціологічні коментарі, інтерпретувати соціально			
3	організувати та презентувати дослідницький проект	самостійна робота, семінарські заняття	виступи на семінарах, виконання творчих завдань, презентація, колоквиум, реферат, іспит	30%
4	вести аналітичну, дослідницьку та пошукову діяльність	самостійна робота, семінарські заняття	виступи на семінарах, виконання творчих завдань, презентація, колоквиум, реферат, іспит	15%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1	2	3	4
Програмні результати навчання (назва)				
Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в галузях предметної області географічних наук (ПРН-1)			+	
Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузях предметної області географічних наук (ПРН-4)			+	+
Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад географічної оболонки (ПРН-6)	+	+		
Застосовувати моделі, методи і дані природничих і суспільних наук, інформаційних технологій тощо при вивченні формування і розвитку об'єктів і процесів географічної оболонки (ПРН-7)		+	+	
Аналізувати склад і будову природно- та суспільно-географічних об'єктів і систем (відповідно до спеціалізації) на різних просторово-часових рівнях (ПРН-10)	+	+		
Знати і застосовувати теорії, парадигми, концепції та принципи в галузях предметної області урбаністичної географії (ПРН-12)	+	+	+	
Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, інтелектуальної та академічної доброчесності, професійного кодексу поведінки, вміти зберігати та примножувати моральні культурні наукові цінності і досягнення суспільства, діяти у полікультурному середовищі (ПРН-13)			+	+
Виявляти державницьку і громадянську позицію у професійній діяльності, використовувати комунікативні навички і технології, ініціювати запровадження методів комунікативного менеджменту на практиці, вміти реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства (ПРН-16)			+	+

7. Схема формування оцінки.

Рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами робіт на семінарських заняттях, написання письмових тематичних контрольних робіт, виконання та презентації дослідницького завдання, іспиту.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – **1 (знання)** – до 20%;
- результати навчання – **2 (вміння)** – до 35%;
- результати навчання – **3 (комунікація)** – до 30%;
- результати навчання – **4 (автономність та відповідальність)** – до 15%.

7.1. Форми оцінювання студентів

У курсі передбачено 2 змістові частини. Заняття проводяться у формі лекцій та семінарських занять. Завершується дисципліна іспитом.

Семестрове оцінювання: кількість балів, що студент отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані при оцінюванні роботи на семінарських заняттях та виконанні тематичних контрольних робіт.

Організація оцінювання: Робота на семінарських заняттях оцінюється по виконанню, відповідно до графіка проведення семінарських занять. Тематичні контрольні роботи проводяться у тестовій формі.

Умови допуску до іспиту: рекомендований мінімум для допуску до іспиту – 36 балів. Для студентів, які набрали сумарно меншу від 36 балів (*рекомендований мінімум*) кількість, обов'язковою умовою для отримання допуску до іспиту є написання рефератів за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту проводиться в письмовому форматі. Максимальна кількість балів під час іспиту – 40, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 (*60% максимальної кількості балів, відведених на іспит*).

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 716-32 від 31 серпня 2018 року.

7.2. Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни.

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
1. Місто як об'єкт дослідження соціологічної науки. Соціальний простір міста				
1	Місто: поняття	2	2	4
2	Соціологічні теорії міста	2		4
3	Соціологічні та соціальні методи дослідження міста та містян	4	4	6
4	Міський простір: структура та суспільство Міська психогеографія	4	2	4
5	Вернакулярність міського простору. Образ міста	4		4
2. Соціальна структура міста. Динаміка міського життя				
6	Типології містян	2	2	4
7	Міські спільноти	4	2	4
8	Публічний простір міста	2		
9	Управління в місті	2	1	4
10	Партисипація в місті	4	2	6
Дослідницький проект				35
Всього:		30	15	75

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінарські заняття – **15 год.**

Самостійна робота – **75 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених. Київ: Дух і Літера, 2015. 193 с. – Режим доступу: https://www.sii.org.ua/wp-content/uploads/2016/07/Bogdan_SocResearch.pdf
2. Петренко-Лисак А.О. Простір міста, вулиці і двору як близькі публічні середовища. Соціальний простір у міждисциплінарному вимірі. Київ: Вадекс, 2013. С. 220-243.

Додаткова:

1. Гіденс Е. Розділ 17. Міста і розвиток сучасного урбанізму; Розділ 20. Методи соціологічного дослідження // Соціологія. Київ, Основи, 1999. 726 с. Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-173.html>
2. Санофф Г. Демократичне проектування. Тематичні дослідження співучасті у створенні середовища мегаполісів та малих міст. Дніпро, 2018. 172 с.
3. Тарабукін Ю.О. Соціологія міста: Тексти лекцій. Київ, 2006. 348 с.
4. Петренко-Лисак А.О. Фотопортрет як «місце пам'яті» людей і речей. Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. 2018, Вип. 12, с.133-144. DOI <http://dx.doi.org/10.30970/vso.2018.12.22>
5. Кушніренко О., Петренко-Лисак А., Шутюк О. Як досліджувати публічні простори в Україні: напрями і методи. Практичний посібник (у співав.). Київ: ВАДЕКС, 2020. 38 с.
6. Петренко-Лисак А.О. Міські ідентичності за умов постмодернових мінливостей, Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. 2020, Вип. 86, с. 101-108. DOI <https://doi.org/10.32840/2707-9147.2020.86.10>

7. Полек Т., Петренко-Лисак А. Паразитна архітектура як стратегія подолання урбаністичних кордонів, Українознавство. 2019, Вип. 3 (72), с. 138-145. DOI: 10.30840/2413-7065.3(72).2019.177777
8. Петренко-Лисак А. Пам'ять спального мікрорайону: (не) для туристів. Місто: історія, культура, суспільство. Е-журнал урбаністичних студій. № 1 (12). 2021. С. 98-117. doi.org/10.15407/mics2021.12.098